

ქართული
ლიბრეოთეკა

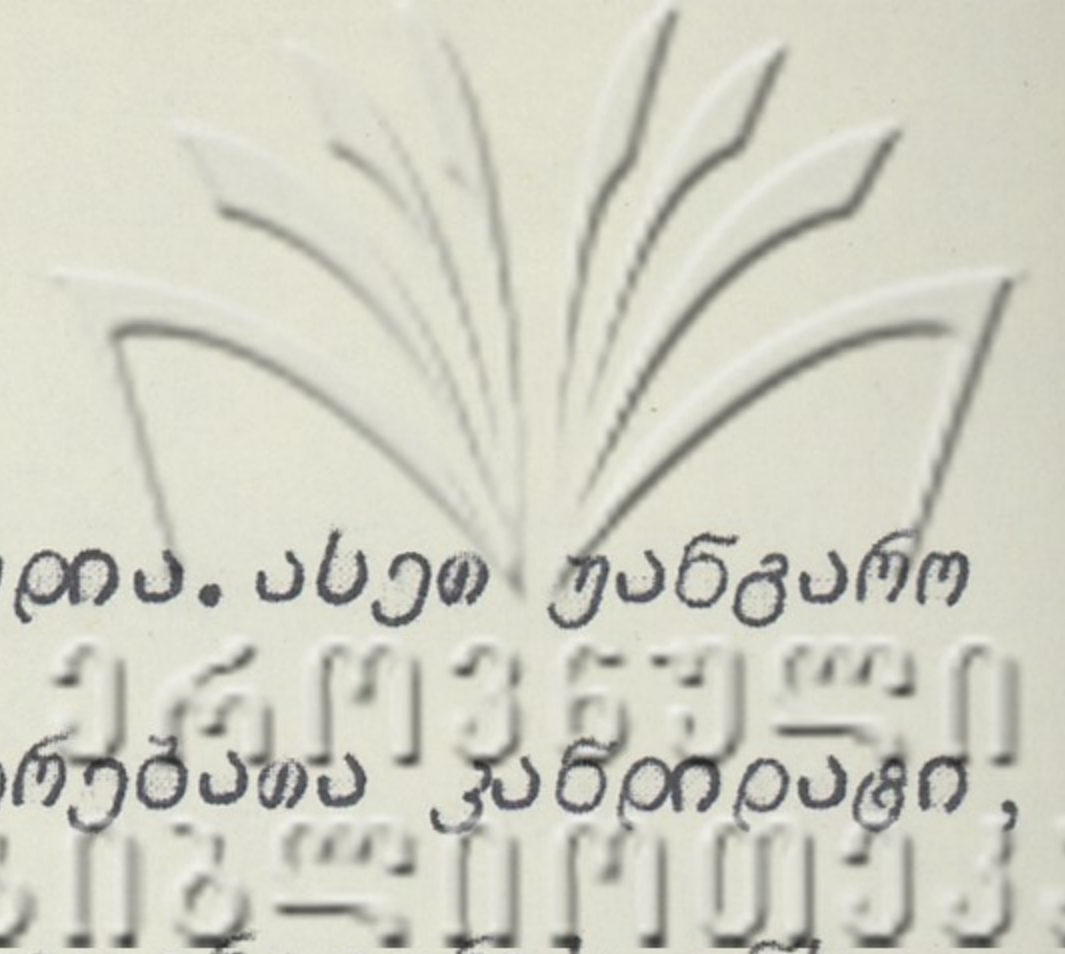
უანგარო მოღვაწე

ჩემს ცხოვრებაში ნამდვირ გმირებად მიმაჩნის ადამიანები, რომელთაც უყვარდათ და შეეძლოთ მშრომა.

მაესიმი გორკი

არიან ჩუმი, დაუღალავი, შენჩურელი მოღვაწეები, რომელთაც დადნა არ უძებნიათ, მაგრამ დადნით მოსიღი თანამედროველთა წარმატება ახარებდა და "სხვისა კეთილსა გედა" წუხილთა ვი არ ვანიმსჭვალეებიან, არამედ პირიქით, სასოებით ავსებენ მათი ღვაწლის მატიანეს, აღწუსხავენ იმა რაც სხვას ვამოჩნა ან ხელი არ მიუწვდა, იკვლევენ, კრავენ, მთამომავლობის საფუძვლის ინახავენ ღვირფას მასაღას, ზვითონ ვი რჩებიან ჩრდილი და ამავრობენ იმი მცირეობითაც, რითაც საერთო ეროვნული კულტურის საფუძვრი შეავსეს. თამამად უნდა ითქვას, რომ ჩვენი კულტურის ინტორნაში ასეთ ჩუმი მოღვაწეებს ბევრ ვამოჩენილ ადამიანზე არანაკლებ სასარგლო რილი უთამაშენიათ და თავიანთი რუკუნებით, უანგარობით, გულმოდგინებითა და პატიოსნებით სხვაზე ნაკლები პატივისცემა არ მოუპოვებიათ თანამედროვეთა თუ მთამომავალთა შვალში. ასეთი მოღვაწეები მუდამ საჭირიონი ყოფილან და დღესაც არანაკლებ საჭირიონი არიან, რაცა ინდო მაცია აუცილებელია, მისი მოპოვება ვი არც ისე იოლია, მასაღას მრავენაზე და მრავალ სფეროში ვაჭანჭულობის ვამო.

მშრომისმოყვარე მოღვაწეები შეუმჩნეველად აკეთებენ ერთ დიდ საქმეს: მაგალითს აძლევენ სხვას, აუწრაც უფრო ნიჭიერებს, მაგრამ გარმაცებებს, რომ მშრომა უმაღლესი მადლია, მხოლოდ მშრომა აკეთილშობილებს ადამიანს და უმშრომლად ზვით გენია კუმოს მძებარე ვვამია. ბუკერ ვაშინგტონს აქვს ასეთი ადრინდელი მოსაზრება: "ვერც ერთი ერთი ვერ მიასწავს დღევანდელობას, ვიძრე არ შეიგნებს, რომ ხვინა-თესვაც ისე ვაღირსებულ საქმეა, რაცოც კომისს წერა". კულტურის ვამოჩნე მუშაობა, კვლევა, შეფასება, მასაღას თავმოყრაც ხომ ხვინა-თესვაა! ეს აიძულებ შემოქმედებს, წამოძვებს და ვავიძვებს ღართო ასპარეგზე.

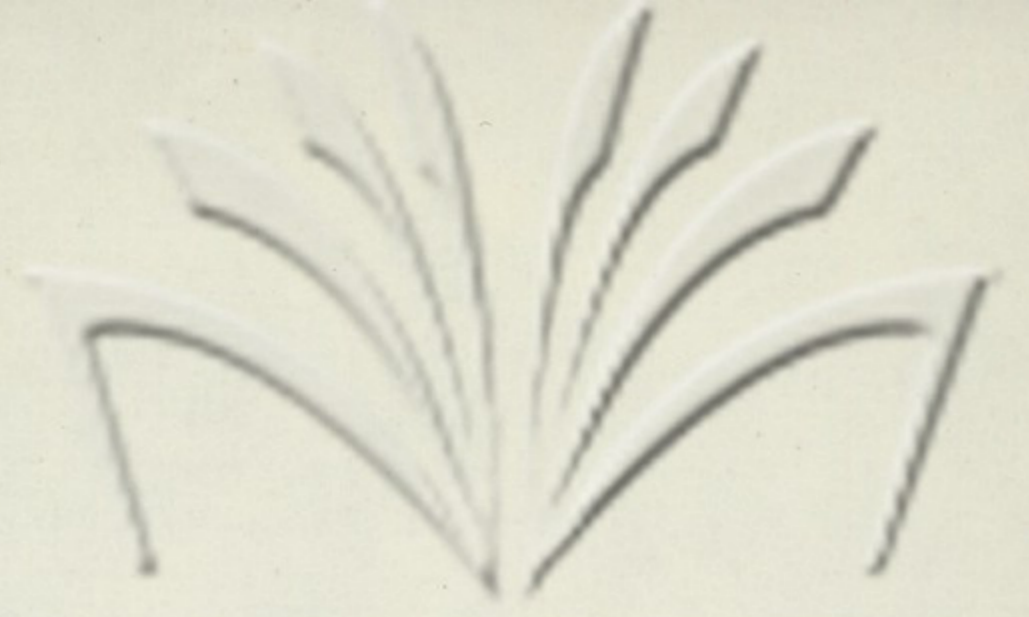

ჰატიოსნება და უანგარობა მოღვაწის თეთრი ქუდა. ასეთ უანგარო მოღვაწეთა რიცხვს ეკუთვნის ფილოლოგიური მეცნიერებათა კანონის, მათა რუსთაველის სახელობის ქართული ენისა და ლიტერატურის ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერი თანამშრომელი, მკვლევარი და მთარგმნელი სერგო თურნაძე, პარიზის რემბოს ცენტრისა და კანადის ფრანგული ლიტერატურის საზოგადოების წევრ-კორესპონდენტი. მის ღვაწლზე და პირუფლებზე ვწერთ არტონობის კაუზა, არა ჰატიოსნათვის და დაბადებულად სამოცი წლის მესრულეობის აღსანიშნავად, არამედ დამსახურებისათვის, რაც უდავოდ აქვს.

შავის პირველ სტატიებში და რეცენზიებში ამ 40-45 წლის წინ, ჯერ კიდევ სტუდენტის სერგო თურნაძე იხილავს ახალგაზრდა მწერალთა შემოქმედებას, სიმონ ჩიქოვანის პოეზიას... მისი საღი, შავისუფალი მსჯელობა მბრძანებლობა და მარტოხეული დასკვნა ლიტერატურულ მოვლენებზე, რომლებიც დაც იმ დროისათვის ჯერ კიდევ არ იყო შექმნილი მტკიცე საზოგადოებრივი აზრი, საკმაოდ კარგ მთაბეჭდილებას მოკვებენ და მათი უმეცესობა დრომ გაამარტლა. იმ ნაწერებში ნაწილი ამ წიგნშიც შეტანილია.

ს. თურნაძეს წიგნში, რომელიც მოღვაწის მრმოცი წლის მუშაობის ურთავარი შემოკლებული ანგარიშია, მკითხველი იპოვებს უმრავ ცნობას, რაც ეხება ს. ჩიქოვანის, ი. აბაშიძის, გრ. აბაშიძის, კ. გამსახურდიას, რენე ლაფონს, მით იმნაძის, ^{თხზულებები} შორეული სორიას ახალ პიესას, იმ უცხოურ ჟურნალ-გაზეთებს, რომლებშიც დაპარაკია ქართული კულტურის ისტორიაზე, ქართული მოღვაწეებზე. ასევე საყურადღებოა წერილები ვოლტერის ქართულ მარგმამზე, გ. ყვანიას "ბორის ძველადეზე", გ. ციციშვილის "ჭოლა რომათიძეზე" ვ. პიუგოს "პარიზის ფათისმშობლის ფაძრისა" თუ ანრი მარბიუსის ნაწამოებთა ქართულ მარგმანებზე.

ორი უცხო ენის - ფრანგულსა და გერმანულს საფუძვლიანი ცოდნა მკვლავარს საშუალებას აძლევს ანარმოს მიმოწერა უცხოეთის კულტურის მოღვაწეებთან, სხვისთვის მიუწვდომელი მრავალი წყაროს გამოყენებით შავისუფლად დაწეროს სტატიები ბერანტეზე, შოლიო-კიურნიზე, ლუმიანიზე, ბეგერსზე, ბეხერზე, მრიგინალურ თუ მარგმნილ წიგნებზე, აღმანახებზე...

ქართული
ლიბრეოთეკა

ჩინებულ მხატვრულ ნარკვევია "ნახტომი უკვდავებისაკენ". სათაური ავტორის კარგ გემოვნებაზე მეტყველებს. ლაპარაკია ოცი წლის გმირ ფა-ბუკზე - ეროვნის ინაურზე. ნარკვევში მკაფიოაა გამოხატული თავდადებულ ქართველი ახალგაზრდის სახე, რომელსაც პირადი ნაცნობობა მეტ დამა-ჯერებლობას აძლევს (პირველად დაიბეჭდა "მნათობში" 1965 წ.).

ს. თურნავას სხვადასხვა დროს თარგმნილი აქვს ეჟენ პოტიეს, ვაიან-კუჭიურის, ფრევილის, მონოს, გილბოს, ადრე სტილის, მონის ტორეგის და სხვათა მხატვრული ნაწარმოებები, გამოსცა ჭელმანის ქალიშვილის ირმას მოგონებანი ჭელმანზე.

მთარგმნელის ღირსებაა ის, რომ უმუალოდ დაეძინოს, და ცული აქვს დაძინის სტილი და გემოვნებით შეჩვეულ ნაწარმოებთა ქართული ასლ-ების უმეფესობა უდავოდ დას პოლიტიკური ხასიათის მხატვრულ ნაწარმოებთა თარგმანის თანამედროვე მოთხოვნილებათა დონეზე. შეიძლება შევ-ნიშნოთ მოგიერთ ნაკლებ, განზოგადებისა და ანალიზის მოგიერთ სიმარტი-ვეზე, მაგრამ მოთამი შევსა: კარგი რამ მჭირდეს, გიკვირდეს, ავი რა საკვირ-ველიაო! ეს კარგი რამ ვი - უანგარობა, უმუალოობა, მონის მოყვარეობა და სიკეთის რწმენა უდავოდ დადებითად ახასიათებს ს. თურნავას, როგორც მოღვაწის, მთარგმნელის, მოქალაქის სახელს.

თარგმანებიდან დავიმოწმოთ თურდაც ერთი სტროფი ეჟენ პოტიეს ლა-სიდან "კომუნა არ მომკვდარა":

როგორც ნამგალი დაუვლის ველებს,
ჰქრის და თავთავებს ირგვლივ ველებს,
ასი ათასი კაცი მოცულეს
გაცოფებულმა ვერსად ეღებმა.
ასი ათასის სიხლი დამდგარა,
სისხლი ჭაბუკის, სისხლი ჭაღარის,
მაგრამ, ო, არა, ის არ მომკვდარა -
კომუნა ისევ ცოცხალი არის...

ასევე უდავოდ ენერგიული, ლაღი პოეტიური თარგმანებში "სიმღერების პრეპარატი" ("ოი, სიმღერებო, გაზარდებო ვენციოთ ჩუარა" და გოგონათი სხვა, პოეტიური თუ პრეპარატიული თარგმანი.

ს. აურნაძას გაცხოვრებული მიმოწერა აქვს უცხოეთის გამომცემელი პლატფორმებთან, ცნობილი პუბლიცისტიკური საზოგადოებებთან. მიღებული აქვს მონაწილეობა ჟურნალის, რომელიც პოეტის, ჟოზეფ ბუიონის და სხვათა წერილებში. უცხოელი მოღვაწეები მაღალ შეფასებას აძლევენ მის მიუთხრობას პუბლიცისტიკურ კონტაქტების საქმიანობაში, ხალხთა შორის მიშვილობისა და მეგობრობის განმტკიცებელ-სახვის ბრძოლაში. დავიძინებოთ მრისკვე მაგალითი.

ღუქსემბურგელი მწერალი ქალი, ქართული ლიტერატურის მიკვლევარნი რომელიც პოეტის კანადის აურნაძე "ეკრიტიკურ ფრანსუაზი დან ლე მონტის" 1981 წლის პირველი ნომერში გამოქვეყნებული სტატიაში წერდა: "რომანული ფიქციონის მნიშვნელოვანი სპეციფიკის - გასტონ ბუაჩიძე და სერგო აურნაძა ... ავალსაჩინო მიუთხრობას ენაზე საერთაშორისო არენაზე... სერგო აურნაძას პუბლიცისტიკური კონტაქტები აქვს დამყარებული საზღვარ-გარეთის პუბლიცისტიკის ბევრ მოღვაწესთან, რომლებიც სპეციფიკურად სწავლობენ ქართულ ენასა და ლიტერატურას... მიკვლევარნი განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევენ ფრანგულენოვან სამყაროს. ჩვენს ქართულ მეგობრებს ამ ქვეყნებში აფასებენ, როგორც საერთაშორისო სულიერი კონტაქტების ერთ-ერთი ინიციატორს, რომელიც ყოველ გომას ხმარობს იმისათვის, რომ საქმიანი მეცნიერულ-ლიტერატურული ^{კონტაქტები} განმტკიცდეს საქართველოსა და უცხოეთის ქვეყნებს შორის. ამიტომ იყო, რომ სერგო აურნაძა აირჩიეს საფრანგეთის ანტურ რემბოს პუბლიცისტიკის ცენტრისა და კანადის საზოგადოების "ეკრიტიკურ ფრანსუაზი დან ლე მონტის" წევრ-კორესპონდენტად... ეს არის ბრწყინვალე ინიციატივა, რომელიც ცხადყოფს, რომ სულიერი და ინტელექტუალური თანამშრომლობა წინსვლისა და თანადგომის წყაროა".

ბელგიელი მწერალი, აურნაძე "ლა დრინაის" რედაქტორი და ლიტერატურული კრიტიკოსი ჟოზეფ ბუიონი ბელგიის აურნაძე "ბელგიურის" მაგაზინის" 1980 წლის 8-9 ნომერში წერდა ("საქართველოს ენა, პრეპარატი და პოეტიკა"): "როგორც

საქართველოში ვფიქრობ, მაშინვე მარტოვენი გრძნობით ვიგონებ უნდა გვერდით
 მრ გამომჩინილ მოღვაწეს: ვასტონ ბუაჩიძეს და სერგო თურნავას. სერგო
 სურს გაეცნოს სერგო თურნავას მოღვაწეობას საერთაშორისო სრენაში,
 ვურჩევთ წაკითხოს გიორგი ბაუჭაშვილის სტატია, რომელიც გამოქვეყნდა
 ბელგიის ჟურნალ "ლა რიპაის" 1980 წ. იანვრის ნომერში. სერგო თურნავა
 თბილისელი მწერალი, მთარგმნელი და მეცნიერი მუშაკი, სისტემატურად ეწეა
 სამწერლო და ჟურნალისტურ მოღვაწეობას. აქვეყნებს შესანიშნავ ნარკვე-
 ვებს ქართულ-საბჭოთაგარეთურ ლიტერატურულ, მეცნიერულ ურთიერთობის
 საკითხებში, მარტმინის უცხო ენებში. მის მარტმანებს შორის აღსანიშ-
 ნავია ანდრე სტილის "ფოლადის ყვავილი", მორის ფორეზის ავტობიოგრაფიულ
 რომანი "ხალხის შვილი". მის ნაშრომებს მე მაღალ შეფასებას ვაძლევ.

ფიქრობ მორის ფორეზი, საფრანგეთის კომპარტიის გენერალური მდივანი,
 ერთ-ერთ წერილში სერგო თურნავას სწერს: "უღრმეს მარტობას გიძლვნი
 ანდრე სტილი ვევენს მიერ დაწერილი წიგნის გამოგზავნისათვის. წიგნი
 ღვს მივიღე, შევენი სასიამოვნო წერილი ვი ფოვა ანდრე. აღფრთოვანებული
 ვარ შევენი ყურადღების გამო. გისურვებთ წარმატებას შევენს საქმი-
 ანობაში, ლიტერატურისა და ხალხთა მეგობრობის სამსახურში... ამავა
 ფოსტით გიგზავნი ჩემს წიგნს "ხალხის შვილი", ბოლო გამოცემას (მორის
 ფორეზი, "სოვეტსკი სოიუზ", 1961, № 5).

მორის ფორეზის სამიღვრო 1962 წ. 29 ნოემბრის წერილში ქართველ
 მოღვაწეს სწერდა: "ღარწმუნებური ბრძანებობოვთ, მორის ფორეზი იწონებს
 შევენს მეცნიერულ საქმიანობას".

ფრანგი მწერალი და მთარგმნელი ჟან ფრეველი 1962 წ. 6 ნოემბერს
 ს. თურნავას სწერდა: "შევენმა წერილმა ძლიერ მასიამოვნა და გულ
 ამიჩვილა. რა სასიამოვნოა წერლისთვის, რა გამამხნვეველი, რა ჯიღო,
 რომესაც მას მოულოდნელად აღმოაჩნდება შორეული მეგობარი, რომელიც არი
 ჩინებური კრიტიკოსი, ფლომს გონებისა და გულის საუკეთესო ფვისებებს!
 ასეთი ხარე შევენ, ძვირფასო სერგო. შესანიშნავი წიგნი დაგინწერიათ
 XX საუკუნის ფრანგ მწერლებში".

ჩვენს წინაშე ბევრი სხვა საყურადღებო წერილიცაა, მაგრამ ნიმუშად

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკა

და დასტურად იმისა, რომ მხოლოდ მეგობრული კეთილგანწყობილებით არ
დაპირავენ, დამონებულნიც კი არა.

ერის ლიტერატურას და მეცნიერებას მარტო გენერლები და მხცოვანი
სწავლებლები არ უმნიან. მათ გურგს უმაგრებს უანგარო, ერთგულ ჯარისკაცთა
მიხედვი კოპოზიცია. ამ დიდ ეროვნულ რაგმში ერთ-ერთი უვალსაჩინო ჯარისკაცია
სერგო ჭ თურნაძე - ლიტერატურული მემკვიდრე, მთარგმნელი, მკვლევარი და
უანგარო ადამიანი, ერთგული ყველასი, ვისაც მასთან მეგობრობა სურს. ამ
ერთ წიგნში თავმოყრილი წაწილი მისი სამოცწლიანი ანგარიშისა უთუოდ
ღირსია მკითხველთა ფართო სამსჯავროზე წარდგენისა, რადგან ესაა გზა
მოღვაწისა, გზა პატიოსანი კაცისა, რომელიც უშიშრად იბრძოდა დიდი სამა-
მულო მშენებელი და შეუპოვრად იბრძვის ქართული კულტურის ფრთხილად.

აკაკი გელოვანი

თბილისი, 25 მაისი 1989 წ.